

Написано от Георги Лозанов, „Дойче веле“
Вторник, 24 Май 2022 22:13

Сайтът **desebg.com** публикува коментара на доц. Георги Лозанов за „Дойче веле“, посветен на новата държавна политика в Русия – путинизма.

След седемте десетилетия марксизъм-ленинизъм и след 10 годишна пауза в Русия се наложи нова държавна идеология – путинизъм (счита се, че терминът е въведен в научна употреба от политологията през 2003 г.).

Такава по същество задължителна за населението идеология е типичен атрибут на недемократичните общества, тъй като дава основание мненията да се делят на идеологически правилни и неправилни, а неправилните (опозиционните, критичните или просто различните) да бъдат преследвани.

При това санкцията им да не се приема за цензура, а за защита на държавната сигурност, в която активно участие имат тайните служби. Този механизъм в днешна Русия бе напълно оголен от войната в Украйна – онези, които не са съгласни с нея, със спуснатите от държавната идеология формулировки или дори само си позволяват да я наричат война, а не „специална операция“, ги чака затвор.

Дисекция на една държавна идеология

Путинизмът обаче, за разлика, да речем, от Чучхе-идеологията на Северна Корея, е държавна идеология, която търси влияние и извън държавата, особено на Запад. Така че можем да го наблюдаваме и на родна почва, където той, засега поне, не е задължителен, но има своите – къде по-срамежливи, къде по-ярошни – привърженици в политиката, медиите и сред масите.

Путинизмът е идеен микс от залязъл комунизъм и изгрял национализъм. От комунистическата идеология са отпаднали самият комунизъм (путинизмът не обещава пълна победа на пролетариата, нито на когото и да било друг, освен на Путин) и марксовата критика на капитализма (Путин е заобиколен от едри капиталисти под личната му опека). Запазили са се обаче безконтролната власт на държавата за сметка на правата на индивида, култът към личността и идеологическият враг в лицето на Запада.

В постсъветския си вариант държавата е превърната в корпорация, която е съсредоточила в себе си – с помощта на обслужващо законодателство, бюрократичен авторитаризъм, корупция и насилие – управлението на всички ресурси.

А то на свой ред е съсредоточено в ръцете на Путин, култът към когото се вижда с „просто око“ в откровените прояви на преклонение и страх от подчинените му (шестметровата маса, на която ги привикваше в Кремъл, е естествено възникнала пространствена метафора на неговата недостижима власт).

Путинизмът възниква като алтернатива и маркира края на опитите на Русия да се интегрира към западната демокрация след падането на комунизма. Западната демокрация повторно е обявена за враг номер едно (състои се главно от „неприятелски държави“) и атаките срещу нея изчерпват иначе свръхактивната пропаганда на режима в Москва, тъй като му липсват каквито и да е собствени постижения, с които да привлича поддръжници.

Единственото, с което и досега руснаците се гордеят пред света, е участието им във Втората световна война рамо до рамо именно с днешните им неприятелски държави.

Написано от Георги Лозанов, „Дойче веле“
Вторник, 24 Май 2022 22:13

Оставена на собствените си възможности, Русия няма какво друго да направи, освен пак да започне да произвежда „Москвич“ и пак да тръгнат вицове: „Заводът „Москвич“ съобщава, че за българи важат записванията от 1980 година“.

Феноменът на постистината

За пропагандаторите на путинизма реалностите нямат значение, защото залагат на негативна солидарност по формулата – щом Западът е лош, то от само себе си се разбира, че Русия е добра. В употреба влизат масовите хейтърски нагласи, стимулирани от ситуацията на постистина в социалните мрежи, където колективните емоции изместват фактите и доводите. И те подтикват да направиш избор, който не е в твой интерес, но когато го осъзнаеш, вече е късно. Феноменът на постистината обяснява защо постсъветската пропаганда на Запад срещу Запада се оказва далеч по-ефективна, отколкото беше съветската.

Но въпреки това и за путинизма, и за сталинизма, и за ленинизма в последна сметка няма по-ефективна пропаганда от проливането на кръв.

Дори в мирно време политиката на тези режими е милитаризирана – плаши с оръжие навън, а вътре поддържа репресивен обществен ред, близък до военно положение, който изисква сляпо подчинение и готовност да се жертваш за властта на лидера, отъждествен с митологично-поетичния образ на Родината – „За Родину! За Сталина!“.

Национализмът в микса на путинизма е нацизъм – агресивен национализъм, за който не е достатъчно да защитава интересите на нацията, а да демонстрира, включително със сила, превъзходството ѝ над останалите нации. В това отношение (и не само в това) путинизмът е сходен с националсоциализма.

Само дето националсоциализмът стъпва върху мита за величието на арийската (нееврейската) нация, а путинизмът върху мита за величието на руската душа. Иван Илин, любимият философ на Путин, създал нещо като „християнски фашизъм“, предпочита да говори за „дух“ и за „душевени сили“, които руският народ черпи направо от Бога.

Тези абстрактни религиозни категории вършат съвсем конкретна пропагандна работа – в продължение на идеологически натоварените стихове на Тютчев „Русия с ум не мож' я осъзна... в Русия може само да се вярва“ мистифицират нейното величие и го освобождават от нуждата да търси доводите на здравия разум, каквито липсват.

И дават на пропагандата сгодна възможност, отново мистически, да обвърже неразбираемостта на Русия от другите с правото ѝ на претенции към тях. Вместо обратното – колкото повече тя е „черна дупка“ в историята, „пукнатина“, както казва Ерофеев, толкова повече другите да имат право да решават вместо нея.

Възкръсването на два тоталитаризма

Но левите интелектуалци на Запад и повлияните от тях продължиха до последно мазохистично да се радват, че не могат с ум да я разберат и да ѝ вярват.

Чак когато Путин нападна Украйна, като че ли осъзнаха, че сме изправени пред риска двата тоталитаризма на 20 век - комунизмът и националсоциализмът - да възкръснат през 21 век наведнъж в путинизма.

В България нестихващият дебат на и за двете гледни точки към войната – сякаш могат да бъдат равнопоставени, показва не само, че много хора още нищо не са осъзнали, но и че има такива, които чакат Путин да победи, за да вземат властта.

И тогава, както се заканва лидерът на „Възраждане“, предателите да бъдат наказани – очевидно тези, чиято гледна точка е на страната на жертвите в Украйна.